

การวิเคราะห์พฤติกรรมการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงาน
ในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก โรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร

นางสาวนฤมล ปทุมารักษ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาพยาบาลศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2529

ISBN 974-566-784-6

014999

I161๑16๖๓

AN ANALYSIS OF THE NURSING BEHAVIORS OF PROFESSIONAL NURSES
WORKING IN GOVERNMENT HOSPITALS' INTENSIVE
CARE UNITS, BANGKOK METROPOLIS

MISS NARUMON PATHUMARAK

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfilment of the Requirements
for the Degree of Master of Education

Department of Nursing Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1986

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การวิเคราะห์พฤติกรรมการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ
ที่ปฏิบัติงานในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก โรงพยาบาลของรัฐ
กรุงเทพมหานคร

โดย

นางสาวณฤมล ปทุมารักษ์

ภาควิชา

พยาบาลศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร. พวงรัตน์ บุญญาบุรุษ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาคำหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สรชัย พิศาลบุตร)
รักษาการในตำแหน่งรองคณบดีฝ่ายวิชาการ
ปฏิบัติราชการแทนรักษาการในตำแหน่งคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมคิด รักษาสิทธิ์)
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. พวงรัตน์ บุญญาบุรุษ)
..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรรณภา ปุณณโชติ)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์   การวิเคราะห์พฤติกรรมการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ
 ที่ปฏิบัติงานในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก โรงพยาบาลของรัฐ
 กรุงเทพมหานคร

ชื่อนิติช   นางสาวณมล ปทุมรักษ์

อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์ ดร. พวงรัตน์ บุญญาบุรุษ

ภาควิชา   พยาบาลศึกษา

ปีการศึกษา   2528

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมการพยาบาลของ
 พยาบาลวิชาชีพ ในขณะที่ให้การพยาบาลแก่ผู้ป่วย ในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก
 โรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร โดยมีคำถามในการวิจัยคือ พยาบาลวิชาชีพ
 ให้การพยาบาลแก่ผู้ป่วยที่รับไว้รักษา ในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก มีพฤติกรรมการ
 พยาบาลที่มุ่งดูแลคน หรือมีพฤติกรรมการพยาบาลที่มุ่งงานมาก และมีพฤติกรรม
 การพยาบาลแตกต่างกันหรือไม่ขณะที่ให้การพยาบาลผู้ป่วยที่รู้สึก และผู้ป่วยไม่รู้สึก

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงาน
 ในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก โรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร ซึ่งได้จากการ
 สุ่มตัวอย่างแบบง่าย จำนวน 30 คน จากหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก โรงพยาบาล
 จุฬาลงกรณ์ โรงพยาบาลราชวิถี และโรงพยาบาลตำรวจ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์พฤติกรรมการพยาบาล คือแบบบันทึกการ
 สังเกตพฤติกรรมการพยาบาล และคู่มือในการวิเคราะห์พฤติกรรมการพยาบาล
 พร้อมเกณฑ์ในการตัดสินพฤติกรรมการพยาบาล ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น และได้ผ่านการ
 ตรวจสอบความตรงของเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ มีความเที่ยงของการสังเกต เท่ากับ .80

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิธีสังเกตอย่างมีส่วนร่วม โดยสังเกต
 พฤติกรรมการพยาบาลของพยาบาลแต่ละคน ขณะให้การพยาบาลผู้ป่วยที่รู้สึก 3 ครั้ง
 และขณะให้การพยาบาลผู้ป่วยไม่รู้สึก 3 ครั้ง ได้จำนวนการสังเกตทั้งสิ้น 180 ครั้ง

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรม และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ด้วยวิธีทดสอบค่าที (t-test) และทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมกรรมการพยาบาล ในแต่ละค่านด้วยวิธีแมคเนียร์ (McNemar Test)

ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการพยาบาล พบว่า

1. พยาบาลวิชาชีพในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก มีพฤติกรรมกรรมการพยาบาล ๓ ประเด็นให้การพยาบาลผู้ป่วย แบบมุ่งดูแลคน

2. พยาบาลวิชาชีพในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก มีพฤติกรรมกรรมการพยาบาล ๓ ประเด็นให้การพยาบาลผู้ป่วย รุ้สติ และไม่รุ้สติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งพยาบาลจะมีพฤติกรรมกรรมการพยาบาลแบบมุ่งดูแลคน เมื่อให้การพยาบาลผู้ป่วยที่รุ้สติ สูงกว่า เมื่อให้การพยาบาลผู้ป่วยที่ไม่รุ้สติ

3. พยาบาลวิชาชีพในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก มีพฤติกรรมกรรมการพยาบาล ๓ ประเด็นให้การพยาบาลผู้ป่วยที่รุ้สติ และไม่รุ้สติ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในค่านกิริยาท่าทางที่แสดงความเอาใจใส่ ค่านกิริยาท่าทางที่แสดงการยอมรับผู้ป่วย และค่านการมีระยะห่างระหว่างพยาบาลกับผู้ป่วยขณะให้การพยาบาล ส่วนพฤติกรรมค่านการแสดงสีหน้าและส่ายตา ค่านการพูดที่แสดงความเคารพในความเป็นบุคคลของผู้ป่วย ค่านการพูดเพื่อประคับประคองจิตใจของผู้ป่วย และค่านการสัมผัสผู้ป่วย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title : An Analysis of The Nursing Behaviors of professional
Nurses Working in Government Hospitals' Intensive
Care Units, Bangkok Metropolis.

Name : Miss Narumon Pathumarak.

Thesis Advisor : Associate Professor Puangrat Boonyanurak, Ed.D.

Department : Nursing Education

Academic Year : 1985

ABSTRACT

The purpose of this research was to analyze the nursing behaviors performed by the professional nurses working at the intensive care units of three goverment hospitals located in Bangkok Metropolis. The research question were (1) whether the ICU nurses performed nursing behaviors focused on person-centered or task-centered (2) whether there was any differences between nursing behaviors given to conscious patients or unconscious patients.

Thirty professional nurses working in intensive care units were randomly chosen from all ICU nurses employed by three goverment hospitals by using simple random sampling.

The research instruments developed by the researcher were the nursing behaviors observation form, and the analysis manual, including the criteria to judge nursing behaviors. The panel of experts reviewed the instruments in order to ensure the content validity. The reliability procedure was conducted on the try-out data to assess the internal consistency. One hundred and eighty nursing behaviors were recorded during the

time the nurses care for the conscious and unconscious patients.

The data was analyzed by using various statistical methods ; mean, standard deviation, t-test and McNemar test.

The Summary of the findings were as follows :

1. The nursing behaviors of ICU Nurses indicated person-centered care.

2. There was a significant statistical difference found between the type of care given conscious and uncouscious patients at the .001 level. The data indicated that the care given the conscious patients was more person-centered than the care given the unconscious patients.

3. In the areas of 1) attentiveness gestures, 2) patient acceptance and 3) the distance between patient and nurse, there were no significant statistical differences. However there were significant statistical differences between the nursing behaviors at the .05 level, Facial expression, eye contact, respective and supportive verbal expression and touch all showed significant statistical differences.

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาและด้วยความอนุเคราะห์เป็นอย่างดียิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ บุญานุรักษ์ ที่ได้กรุณาให้ข้อคิดเห็น คำแนะนำ ตรวจสอบและแก้ไขด้วยความเอาใจใส่อย่างดี รวมทั้งให้กำลังใจตลอดเวลา ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณ ปุณฺณโชติ ที่ได้กรุณาช่วยเหลือให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล และผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 6 ท่าน ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำในการปรับปรุงเครื่องมือในการวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ โรงพยาบาลราชวิถี และโรงพยาบาลตำรวจ หัวหน้าหน่วยอภิบาลและพยาบาลประจำหน่วยอภิบาลของโรงพยาบาลทั้ง 3 แห่งที่กรุณาให้ความร่วมมืออย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอกราบขอบพระคุณ คุณลดาวัลย์ จารุณาวังษ์ ที่ได้กรุณาช่วยเหลือให้คำแนะนำ และเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งเป็นกำลังใจที่สำคัญยิ่งในการทำวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ ทุกคน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี ซึ่งมีได้กล่าวนามมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นฤมล ปทุมรักษ์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ช
รายการตารางประกอบ.....	ซ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ปัญหาการวิจัย.....	5
คำถามการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	6
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
ลักษณะของหน่วยอภินิหารผู้ป่วยหนัก.....	9
ความต้องการของผู้ป่วยหนัก.....	12
ความเครียดและความวิตกกังวลของผู้ป่วยหนัก.....	19
การพยาบาลผู้ป่วยในหน่วยอภินิหารผู้ป่วยหนัก.....	24
พฤติกรรมกรรมการพยาบาลและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	29
3 วิธีดำเนินการวิจัยและรวบรวมข้อมูล.....	46
ประชากรและตัวอย่างประชากร.....	46
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	48

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
	การเก็บรวบรวมข้อมูล 51
	การวิเคราะห์ข้อมูล 55
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 57
5	บทสรุป 70
	สรุปผลการวิจัย 72
	อภิปรายผลการวิจัย 75
	ข้อเสนอแนะ 83
บรรณานุกรม	86
ภาคผนวก	๙6
	ก. สถิติและตารางข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ๙7
	ข. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 106
ประวัติผู้วิจัย	122

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนพยาบาลแยกตามอายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ ในการปฏิบัติงานในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก และการฝึกอบรม ในขณะปฏิบัติงานในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก	58
2	จำนวนผู้ป่วย แยกตามอายุ ระดับความรู้สึ และการใช้ เครื่องมือในการรักษาพิเศษ	60
3	จำนวนกิจกรรมการพยาบาลจากการสังเกต จำแนกตาม ประเภทของกิจกรรม	62
4	เวลาที่ใช้ในการให้การพยาบาลของพยาบาล จำแนกตาม ประเภทของกิจกรรมการพยาบาล	63
5	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรม การพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหน่วยอภิบาล ผู้ป่วยหนัก	64
6	จำนวนพยาบาลที่มีพฤติกรรมการพยาบาลมุ่งดูแลคนและมุ่งงาน จำแนกตามพฤติกรรมค่านต่าง ๆ เพื่อให้การพยาบาลผู้ป่วย ในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก	66
7	เปรียบเทียบจำนวนพยาบาลที่มีพฤติกรรมการพยาบาลที่มุ่งดูแล คน และมุ่งงานในพฤติกรรมค่านต่าง ๆ ระหว่างเมื่อให้การ พยาบาลผู้ป่วยที่รู้สึก กับเมื่อให้การพยาบาลผู้ป่วยที่ไม่รู้สึก	67
8	จำนวนพยาบาลแยกตามประเภทของการฝึกอบรมที่ได้รับ ขณะปฏิบัติงานในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก	102
9	จำนวนผู้ป่วยแยกตามประเภทของโรคที่ได้รับการวินิจฉัย	103
10	คะแนนพฤติกรรมการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงาน ในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก ขณะให้การพยาบาลผู้ป่วยรู้สึก ผู้ป่วยไม่รู้สึก และผู้ป่วยทั้ง 2 ประเภท	104